

Gunilla Andrée
Energisystem
0701 64 44 38
gunilla.andree@energiforetagen.se

Remissvar avseende Energimyndighetens samråd gällande Riksintresse Energiproduktion: Vattenkraft

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Energiföretagen Sverige tackar för möjligheten att inkomma med svar på denna remiss avseende Energimyndighetens samråd gällande Riksintresse Energiproduktion: vattenkraft.

Sammanfattning

Energiföretagen välkomnar förslaget om utpekande av riksintresse för vattenkraften. Det bidrar till att synliggöra vattenkraftens roll i energisystemet. Det är viktigt att utpekandet av riksintresse kan samspela med den nya lagstiftningen och nationella planen.

Energiföretagen välkomnar att man i utpekandet inkluderar de områden eller delar av anläggningen som är nödvändiga för funktionen.

Riksintresseutpekandet måste dock breddas utanför klass 1 kraftverk då det finns flera anläggningar i andra klasser som tillsammans är minst lika betydande som en enskild klass 1 anläggning eller som i framtiden kan få sådan betydelse. Ett riksintresseutpekande får inte leda till att andra anläggningar betraktas som mindre viktiga sett ur ett energisystemsperspektiv.

Det är viktigt att systemen som utpekas är kompletta och likvärdiga och Energimyndigheten måste säkerställa att de kriterier som gäller för ett riksintresseutpekande tillämpas fullt ut. Det måste också specificeras hur områden eller uppgraderade kraftverk kan utpekas som nytt riksintresse vid ett senare tillfälle.

Energiföretagen är mycket positiv till samarbetet mellan bransch och myndigheten i samband med framtagandet av underlaget för utpekande av riksintresse och ser fram emot ett fortsatt samarbete kring vattenkraftens roller i energisystemet.

Bakgrund

Energimyndigheten har ansvar att hålla uppsikt över hushållningen med mark- och vattenområden, vilket omfattar ansvar att utse riksintressen för

energiproduktion och energidistribution. Energimyndigheten vill genom riksintresseutpekandet synliggöra vattenkraftens roll i energisystemet.

I rapporten "Vattenkraftens reglerbidrag och värde för elsystemet" har Sveriges ca 2000 vattenkraftverk delats in i tre klasser där ca 250 kraftverk i Klass 1 representerar de nationellt viktiga kraftverken. Klass 1 är den högsta klassen för reglerkraftverk och representerar i huvudsak de vattenkraftverk som anses mycket viktiga för elsystemets funktion. Ungefär 13 procent av det totala antalet vattenkraftverk i Sverige har tilldelats klass 1. Tillsammans står dessa kraftverk för cirka 98 procent av reglerbidraget i Sverige. Rapportens klassificering är utgångspunkt för det förslag till riksintresseutpekande som Energimyndigheten nu samråder kring.

Energiföretagens synpunkter och kommentarer

Vattenkraftens roll i energisystemet

Energiföretagen välkomnar förslaget om utpekande av riksintresse för vattenkraften. Det är positivt att utpekandet utgår från rapporten "Vattenkraftens reglerbidrag och värde för elsystemet" som ligger till grund för Energiöverenskommelsen och den nationella strategin och därmed är väl förankrad. Vi vill särskilt peka på slutsatserna som gjordes av Havs- och vattenmyndigheten och Energimyndigheten i rapporten Strategi för åtgärder i vattenkraften 2014:14 (den nationella strategin), att miljömålen kan uppnås med en maximal påverkan på 2,3 % eller 1,5 TWh produktionsbortfall i vattenkraften.

Vattenkraften är ryggraden i det svenska elsystemet och spelar en central roll för Sveriges förnybara elförsörjning och klimatfrågan. Den står för omkring 50 % av den årliga produktionen, den är förnybar, den tillför viktiga tjänster för att hålla elsystemet i balans (balans- och reglerkraft), samt öppnar genom sin reglerförmåga - både momentant och över årtider - för ännu mer kraft från vind och sol. Betydelsen av vattenkraftens reglerförmåga ökar dessutom allt mer i takt med att delar av kärnkraften och kraftvärmens försvinner. Vattenkraften bidrar därmed till ökad stabilitet i elnäten och därmed till ökad leveranssäkerhet.

Politisk ambition och målsättningar har tydligt slagits fast i Energiöverenskommelsen från den 10 juni 2016. Genom att propositionen "Vattenmiljö och vattenkraft" beslutades i riksdagen i juni 2018 träder ny lagstiftning ikraft från 1 jan 2019. Det skapar förutsättningar att förse svensk vattenkraft med moderna miljövillkor, ett arbete som nu kan tas vidare i praktisk handling. Dessutom betonas att vattenkraftens roller i energisystemet samtidigt ska värnas och utvecklas, vilket också är positivt.

Den i lagstiftningen föreslagna nationella planen för moderna miljövillkor är verktyget för att säkerställa att en nationell helhetssyn får genomslag vid avvägningen mellan vattenmiljöskyddsintresset och elproduktionsintresset i de enskilda omprövningarna. I nuläget pågår en rad viktiga processer och aktiviteter hos myndigheter och inom regeringskansliet, av stor betydelse för att kunna värna och utveckla den svenska vattenkraften.

Riksintresseutpekandets samspel med den nationella planen

Det är viktigt att utpekandet av riksintresse samspelar med den nya lagstiftningen och den nationella planen. Områden eller kraftverk med utvecklingspotential bör inkluderas i den nationella planen i syfte att värna anläggningen vid kommande omprövning. Den juridiska verkan ett riksintresseutpekande kan få i relation till den nationella planen för moderna miljövillkor behöver tydliggöras från Energimyndighetens sida.

Bredda riksintresseutpekandet utanför klass 1 kraftverk

Energiföretagen anser att det är nödvändigt att bredda riksintresseutpekandet utanför klass 1 kraftverk då det finns flera anläggningar i andra klasser som tillsammans är minst lika betydande som en enskild klass 1 anläggning eller som i framtiden kan få sådan betydelse. Ett riksintresseutpekande av enbart klass 1 anläggningar är inte tillräckligt för att klara dagens och morgondagens krav på vattenkraften som en central del av kraftsystemet. Vattenkraftverk och regleringsmagasin kan ha lokal/regional betydelse samt vara viktiga i ansträngda situationer i elsystemet och därmed också behöva utpekas som riksintresse. Ett riksintresseutpekande får inte leda till att andra anläggningar betraktas som mindre viktiga sett ur ett energisystemsperspektiv. Det behöver också specificeras hur områden eller uppggraderade kraftverk kan utpekas som nytt riksintresse vid ett senare tillfälle.

Säkerställ att riksintresse kan utpekas för fristående objekt

Energiföretagen välkomnar att Energimyndigheten i riksintresseutpekandet inkluderar de älvsträckor och magasin som är nödvändiga för att kraftverken skall kunna ge sitt reglerbidrag. Det leder till att hela huvudfåror och större biflöden kan klassas som riksintresse, vilket är nödvändigt och kan bidra till att säkerställa ett helhetsperspektiv vid framtida avvägningar mellan vattenkraft och andra intressen.

Eftersom det finns stora magasin utan vattenkraftverk i nära anslutning eller med kraftverk i andra klasser direkt nedströms, så finns det behov av att kunna riksintresseutpeka regleringsmagasin som egna fristående objekt. Relevanta magasin som är nödvändiga för funktionen hos enskilda kraftverk behöver också det skydd som ett riksintresseutpekande innebär om konkurrerande markanvändning skulle aktualiseras. Därför behöver Energimyndigheten säkerställa att de områden eller anläggningsdelar som är nödvändiga för funktionen hos enskilda kraftverk också omfattas av ett riksintresseutpekande, i enlighet med redovisade kriterier.

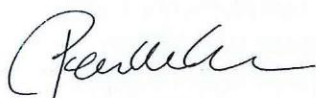
Säkerställ att kriterierna tillämpas fullt ut för ett riksintresseutpekande

I karteringen av påverkansområden har det enligt uppgift funnits utrymme för olika tolkningar av kriterierna, vilket har medfört att inte alla delar av anläggningarna har blivit föremål för kartering. Det är viktigt att systemen som utpekas är kompletta och likvärdiga och Energimyndigheten måste säkerställa att de kriterier som gäller för ett riksintresseutpekande tillämpas fullt ut.

Riksidtresse kontra Natura 2000

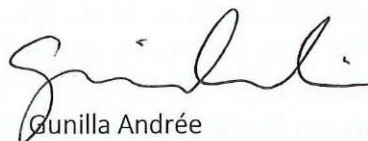
Riksidtresseanspråket för vattenkraft enligt 3. kap miljöbalken är underställt Natura 2000, vilket måste adresseras i implementeringen av den nya lagsstiftningen i enlighet med propositionen Vattenmiljö och vattenkraft.

Energiföretagen Sverige

Pernilla Winnhed

Vd Energiföretagen

Gunilla Andrée

T.f. ansvarig vattenkraft